

§ 792

Helsingin kaupungin palvelujen yhdenvertaisuussuunnitelma vuosille 2020–2021

HEL 2019-009182 T 00 01 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti käsitellä kansliapäällikön 15 esityksen kokouksen toiseksi viimeisenä asiana.

Asian aikana kuultavana oli suunnittelija Nitin Sood. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Veronika Honkasalon ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Nitin Sood, suunnittelija, puhelin: 09-310 36063
nitin.sood(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus hyväksyy palvelujen yhdenvertaisuussuunnitelman vuosille 2020–2021 (liite 1).

Esittelijän perustelut

Tausta

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) edistää yhdenvertaisuutta, ehkäisee syrjintää ja tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa. Lain mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen.

Sukupuoleen perustuvan syrjinnän kiellosta ja sukupuolten välisen tasa-arvon edistämisestä säädetään naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetussa laissa (1329/2014). Lisäksi tasa-arvolaki edellyttää sukupuoli-identiteettiä tai sukupuolen ilmaisuun perustuvan syrjinnän ehkäisemistä. Helsingin kaupunginhallitus on 24.6.2019 hyväksynyt (§ 482 ja § 483) kaupungin henkilöstön tasa-arvosuunnitelman ja palveluiden tasa-arvosuunnitelman.

Yhdenvertaisuussuunnitelman laatiminen on kunnan lakisääteinen tehtävä. Yhdenvertaisuuslaki edellyttää, että kunta viranomaisena, palvelujen tarjoajana, koulutuksen järjestäjänä ja työnantajana edistää yhdenvertaisuutta suunnitelmallisesti ja aktiivisesti. Lisäksi kaupungin strategiassa todetaan, että toimiva kaupunki rakentuu tasa-arvolle, yhdenvertaisuudelle, vahvalle sosiaaliselle koheesiolle ja avoimelle osallistavalle toimintatavalle. Palvelujen ja henkilöstön yhdenvertaisuussuunnitelmien laatiminen ja toimeenpaneminen edistävät kaupungin strategisia tavoitteita.

Kaupunginhallitus hyväksyi 3.4.2017 (§ 339) ensimmäisen palvelujen yhdenvertaisuussuunnitelman. Luottamushenkilöistä koostuva yhdenvertaisuustoimikunta suositteli vuoden 2018 lopulla, että yhdenvertaisuussuunnitelma uudistetaan kokonaisuudessaan.

Palvelujen yhdenvertaisuussuunnitelman laatiminen

Palveluiden yhdenvertaisuussuunnitelman uudistaminen käynnistyi vuoden 2019 alussa kaupunginkanslian viestintäosaston osallisuus ja neuvonta -yksikössä. Suunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon yhdenvertaisuuslain syrjintäperusteiden lisäksi tasa-arvonäkökulma (sukupuoli, sukupuoli-identiteetti ja sukupuolen ilmaisu). Kevään 2019 aikana suunnitelmaa varten kerättiin aineistoa, jonka perusteella arvioitiin palvelujen yhdenvertaisuutta.

- kuulemistilaisuudet sidosryhmille (liitteet 2 ja 3)
- ihmisoikeusverkoston järjestämät työpajat Helsingin kaupungin työntekijöille (liite 4)
- kuntalaiskysely yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta (liite 5)
- yhdenvertaisuusvaltuutetun tilastot tapauksista, joissa kantelun osapuolena on Helsingin kaupunki (liite 6)
- toimialajohtajien ja yhdenvertaisuustoimikunnan tapaamiset

Aineiston pohjalta työstettiin uutta yhdenvertaisuussuunnitelmaa ja sen toimenpiteitä. Helsingin kaupungin työntekijöistä koostuvan ihmisoikeusverkoston jäsenille järjestettiin syyskuussa 2019 tilaisuus, jossa oli mahdollisuus kommentoida luonnosta. Suunnitelmaa muokattiin tilai-

suudessa palautteen perusteella, minkä lisäksi suunnitelmaa työstettiin yhdessä toimialojen asiantuntijoiden kanssa.

Ihmisoikeudet kaupungin yhdenvertaisuustyön keskiöön

Helsingin kaupungin palvelujen yhdenvertaisuussuunnitelma 2020-2021 on nimeltään Ihmisoikeuksien Helsinki. Ihmisoikeusperustaisuus on kaupungin yhdenvertaisuussuunnitelman ytimessä. Kaupungin yhdenvertaisuustyön ensisijaisena tavoitteena on turvata erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien helsinkiläisten ihmisoikeudet. Intersektionaalisuus, osallisuus, normitietoisuus ja saavutettavuus ovat työtä ohjaavia periaatteita, joiden avulla edistetään ihmisoikeuksien turvaamista kaupungin palveluissa. Suunnitelma kehittää pitkäjänteistä, järjestelmällistä ja innovatiivista yhdenvertaisuustyötä kaupungissa.

Helsingin kaupungin palvelut osaltaan toteuttavat ihmisoikeuksia eri muodossa. Esimerkiksi kaupungin ylläpitämät koulut tukevat oikeutta koulutukseen, terveysasemat edistävät oikeutta terveyteen ja sähköisillä osallistumiskanavilla turvataan oikeutta osallistua päätöksentekoon. Vaikka kaupunki tarjoaa erilaisia palveluja ihmisoikeuksien turvaamiseksi, osa väestöstä kokee syrjintää. Kaupungin yhdenvertaisuustyön kannalta oikeus syrjimättömyyteen on keskeinen ihmisoikeus.

Ihmisoikeuksien nostaminen kaupungin palvelujen yhdenvertaisuustyön ytimeen antaa sekä kaupungin työntekijöille että asukkaille työkaluja eriarvoisuuden ja epäoikeudenmukaisuuden purkamiseen. Asukkaiden tulee olla tietoisia omista oikeuksistaan, jotta heillä on tarvittava osaaminen vaatia heille kuuluvia palveluja. Ihmisoikeuksien tuominen lähemmäksi kaupunkilaisten ja kaupungin työntekijöiden arkea rakentaa oikeudenmukaista ja syrjimätöntä Helsinkiä.

Ihmisoikeudet ovat osa sosiaalista kestävyttä, joka on yksi kestävä kehityksen tavoitteiden pilareista. Taloudellinen ja ekologinen kestävyys ovat kestävä kehityksen muita ulottuvuuksia. Sosiaalinen kestävyys nostaa keskiöön sosiaaliset näkökulmat kehityksessä, kuten esimerkiksi yhdenvertaisuuden ja oikeudenmukaisuuden.

Merkittävä osa kestävä kehityksen tavoitteiden tosiasiallisesta toimeenpanosta toteutuu paikallisella tasolla kaupungeissa. Ihmisoikeuksien nostaminen yhdenvertaisuustyön ytimeen rakentaa sosiaalisesti kestävä kaupunkia, jossa muutetaan kestävä kehityksen tavoitteet agendasta teoiksi.

Toimenpiteet ja seuranta

Ihmisoikeuksien Helsinki -yhdenvertaisuussuunnitelma sisältää kahdeksantoista konkreettista toimenpidettä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

seksi Helsingin kaupungin palveluissa. Suuri osa suunnitelman toimenpiteistä on poikkisektoraalisia ja koskee koko kaupunkia. Monialainen yhteistyö on tärkeää, koska toimenpiteiden ensisijaisena tavoitteena on vahvistaa ihmisoikeusperustaisuutta koko kaupungin rakenteissa ja toimintakulttuurissa.

Suunnitelman eräs keskeinen toimenpide on laatia opas toimialoille ihmisoikeusperustaisuuden ankkuroimiseksi palvelutoimintaan. Kaupunginkanslia kehittää oppaan yhteistyössä toimialojen asiantuntijoiden kanssa ja ihmisoikeusverkoston tuen avulla. Tulevaisuudessa toimialat laativat palvelukokonaisuuksissaan soveltuvin osin omat yhdenvertaisuussuunnitelmansa, joissa kehitetään yksityiskohtaisemmat toimenpiteet vastaamaan palvelujen ja eri osastojen omia tarpeita.

Suunnitelman toimikausi on 2020–2021 eli nykyisen valtuustokauden loppuun. Tämän takia on tarkoituksenmukaista esittää toimenpiteitä, joiden vaikuttavuuspotentiaali on mahdollisimman suuri lyhyellä aikavälillä. Toimenpiteet on mitoitettu niin, että ne on mahdollista toteuttaa suunnitelman voimassaolon aikana.

Kaupungin ihmisoikeusverkosto ei sovellu luonteeltaan suunnitelman toimeenpanoa seuraavaksi tahoksi, koska sen ensisijaisena tarkoituksena on kehittää osallistujien omaa osaamista. Lisäksi verkostossa on melkein 200 jäsentä ja määrän kasvaessa jatkuvasti verkoston kokoonpano on erilainen jokaisessa kokoontumisessa. Verkoston jäsenen työnkuvaan ei myöskään välttämättä liity suoranaisesti ihmisoikeuksien edistäminen.

Tämän takia suunnitelman toimeenpanon ohjaamiseksi ja seuraamiseksi ehdotetaan perustettavaksi kaupunkitasoinen ihmisoikeustyöryhmä, johon kaikki toimialat nimeävät asiantuntijoita. He osallistuvat koko kaupungin toimenpiteiden toteuttamiseen. Työryhmä seuraa suunnitelman toimeenpanoa ja kehittää kaupungin ihmisoikeustyötä. Se vastaa myös joidenkin toimenpiteiden toteutuksesta. Yhdenvertaisuussuunnitelman lisäksi ryhmä seuraa tasa-arvosuunnitelman toteutumista.

Suunnitelma käännetään kokonaisuudessaan ruotsiksi ja englanniksi. Lisäksi suunnitelmasta laaditaan tiivistelmä, joka julkaistaan pohjoissaameksi, selkosuomeksi ja pistekirjoituksella. Verkkosivuille ladataan alkuvuodesta lyhyt viittomakielinen video suunnitelman tavoitteista ja periaatteista.

Ihmisoikeuksien päivänä 10.12.2019 kaupungintalon juhlasalissa järjestetään valtakunnallinen seminaari ihmisoikeuksista kaupunkitasolla. Palvelujen yhdenvertaisuussuunnitelma julkistetaan tilaisuudessa, jos-

18.11.2019

Asia/15

sa pohditaan myös kaupunkien, erityisesti Helsingin, kehittämistä ihmisoikeuksien näkökulmasta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Nitin Sood, suunnittelija, puhelin: 09-310 36063
nitin.sood(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Ihmisoikeuksien Helsinki - Palvelujen yhdenvertaisuussuunnitelma 2020–2021
- 2 Sidosryhmien lausunnot
- 3 Sidosryhmäkooste
- 4 Ihmisoikeusverkoston työpajat
- 5 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyn raportti
- 6 Yhdenvertaisuusvaltuutetun tilastot
- 7 Yhdenvertaisuustoimikunnan lausunto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Toimialojen yhdenvertaisuusasiantuntijat